

TRASA MJET

Jihodalmátské ostrovy: Tvoří nejjižnější část jadranského souostroví. Leží jižně od **průlivu Pelješackého a Korčulského** (*Pelješki kanal, Korčulanski kanal*); skládají se z vnějšího pásu (Korčula, Mljet, Lastovo spolu s malými ostrůvky při něm a se skupinou Lastovců, a Palagruže se skupinou malých ostrůvků) a vnitřního pásu, který tvoří **Elafitské ostrovy** (Lopud, Koločep, Šipan a několik malých ostrůvků).

Některé z ostrovů mají velmi dobré podmínky pro zemědělství, zejména **Korčula**, která je proslulá svými **výbornými víny**. Významný je v oblasti **rybolov**. Na ostrovech (též především na Korčule) jsou zastoupena i některá **průmyslová odvětví**. Především se však tyto ostrovy dostaly do popředí zájmu jako velmi oblíbená letoviska. Na prvním místě mezi nimi stojí Korčula, ale velký zájem je též o **Mljet** a **Lastovo**.

Jihodalmátské ostrovy mají své věrné přívržence přes určitou odlehlost nebo právě pro ni, pro svou nedotčenou **krásnou přírodu** (na ostrově Mljet je národní park), pro **působení scenérie a jedinečnost historických památek** v oblasti. Také městečko Korčula je středověká enkláva, která se jako zázrakem dochovala do našich časů. **Lopud** je ukázkou renesančního města (i s četnými šrámy po katastrofálním zemětřesení, jež zničilo i Dubrovnik). Na Mljetu v **Polačích** jsou mohutné zbytky římského paláce a na ostrůvku ve Velkém jezeru (*Otočić Svete Marije*) malebný benediktinský klášter. Na Šipanu jsou dvě převážně renesanční městečka **Šipanska Luka** a **Sudjuradj**. V Lastovu na stejnojmenném ostrově je pozoruhodná ostrovní vesnice akropolisového typu. Působná zákoutí jsou v **Blatu** na Korčule, pozornost přitahuje klášterní křížová chodba na **Badiji u Korčuly**, cenné kostelíky na **Koločepu** a desítky dalších pozoruhodných míst. Většina z nich bude pro návštěvníky z Česka objevem. A stejně tak bude pro vyznavače vodních sportů, především potápění a podmořského rybolovu, zážitkem pobyt na Šipanu a Lopudu, na Korčule a na Lastovu s bohatými lovišti kolem Vrhovnjaků a na mnoha dalších místech. Pro windsurfing a jachting jsou především v Pelješackém a Lastovském průlivu velmi dobré podmínky. A pokud jde o koupání, to je všude výborné.

Ostrov KORČULA: Jeho rozloha činí 279 km². Korčula je od ostrova **Hvaru** oddělena Korčulským průlivem (*Korčulanski kanal*), od poloostrova Pelješac Pelješackým průlivem (*Pelješki kanal*) - v něm četné drobné ostrůvky a útesy. Mezi Korčulou a Lastovem jsou vody Lastovského průlivu (*Lastovski kanal*).

Pobřeží ostrova Korčula je dosti **členité**. Největší záliv **Vela Luka** je v jeho západní části, ostatní zálivy jsou vesměs menší (**Tri luke, Brna, Meja** aj.). Skupiny ostrůvků obklopují pobřeží jak při východním cípu ostrova (**Badija, Majsan, Planjak, Vrnik, Sutvara** a další), tak i při západním (**Ošjak, Proizd** aj.). Část ostrova je hornatá, horské hřbety dosahují výšky přes 500 metrů, např. **Klupca** (568 m), **Kom** (510 m). Značnou část ostrova však tvoří několik **velmi úrodných poljí (Čarsko polje, Blatsko polje a další)**, kde se pěstuje velmi **kvalitní vinná réva**, jižní **ovoce** a další plodiny. Právě odtud pocházejí některá velmi oblíbená vína, např. **pošip**. Menší část ostrova je porostlá borovicemi, které původně pokrývaly většinu ostrova. V posledních letech poškozují zdejší porosty ničivé požáry. Podnebí ostrova Korčula je velmi příznivé, mírné. Průměrná teplota v lednu je 9,8 °C, v červenci 26,9 °C. Nejvyšší počet hodin slunečního svitu na ostrově má město Vela Luka na západě Korčuly – 2 671 hodin. Právě příznivé klimatické podmínky přispívají k vysoké návštěvnosti Korčuly i v mimosezónních měsících. Do historie ostrova vstoupila námořní bitva, k níž došlo mezi Benátčany a Janovany v r. 1298, která skončila katastrofální porážkou Benátčanů. Podle tradice byl v této bitvě Janovany zajat též korčulský občan, **slavný cestovatel Marco Pólo**, který pak v janovském vězení nadiktoval svůj slavný cestopis do zemí Dálného východu. Benátky pak po mnohá desetiletí soupeřily s Janovem o nadvládu nad Jadranem. Konečným vítězem byly Benátky.

V r. **1420** se Korčula dostala pod svrchovanost Benátek na dlouhých 380 let. Po pádu a zrušení Benátské republiky se nástupnickou mocností stalo Rakousko, které ovládalo ostrov až do r. 1918. I když jej Italové v r. 1918 okupovali a vládli tu tři roky, byl ostrov přiřčen a vrácen Chorvatsku, resp. Jugoslávii. Ale byly to právě Benátky, které celému ostrovu vtiskly svůj typický ráz a kolorit. Místa na ostrově, především však hlavní město Korčula, si zachovala téměř **nedotčený starobylý původní ráz** a mimořádně **hodnotné stavitelské a kulturně historické památky**. Postavení Korčuly a její význam v cestovním ruchu jadranského přímoří potvrzuje skutečnost, že je po Dubrovniku nejnavštěvovanějším místem v této oblasti. Na ostrově Korčula žije 17 tis. obyvatel. Je to jeden z nejhustěji osídlených jadranských ostrovů. Největší hustota je kromě měst Korčula a Vela Luka v úrodných oblastech ve vnitrozemí. Hlavním hospodářským odvětvím je **zemědělství** (pěstuje se **vinná réva, jižní ovoce, zelenina, olivovníky**), významný je také **rybolov** a zpracování **ryb, stavba lodí, výroba plastů**. Nemalý význam má od nepaměti dodnes i **těžba kamene** (na ostrůvcích při východním pobřeží). Na přední místo však stále výrazněji proniká cestovní ruch, který tu již má poměrně starou tradici. Nejznámější vína z Korčuly jsou **pošip, rukatac, grk a plavac**.

Vela Luka: V posledních 30 letech vyrostla v průmyslové středisko ostrova (**loděnice, zpracování ryb a oliv, vinařský závod, lihovar, výroba těstovin**). V okolí se pěstuje **vinná réva, zelenina, ovoce**. Vela Luka se rozkládá pod svahy vrchu *Spilinski rat* (150 m) a je okolními pahorky chráněna před studenými větry, což přispívá i k bohatství vegetace. Z Vela Luky vychází silnice, spojující všechna větší místa ve vnitrozemí ostrova, silniční spojky vedou do pobřežních obcí a osad. Vela Luka je vyhledávána i jako **léčebné lázně** (ty se jmenují *Kalos*). Lěčí se zde především choroby dýchacích cest, poruchy pohybového ústrojí a ženské nemoci, provádí se rehabilitace nejrůznějšího zaměření. Vela Luka je vlastně **nejstarším obydleným místem** na ostrově Korčula, a to od neolitu do doby bronzové, jak o tom svědčí archeologické nálezy v jeskyni *Vela spilja* (jeskyně vysoko nad městem, ve svahu vrchu *Pinski rat*; je volně přístupná, příjezd možný autem až ke vchodu). Nálezy z jeskyně jsou vystaveny v **Kulturním středisku** (*Centar za kulturu*) ve Vela Luce. Město se však jako novodobá osada začalo vyvíjet až koncem 18. stol. V posledních letech se Vela Luka **rozdívá velmi značně**.

Prigradica: Osada a přístav ve stejnojmenné zátocce na severním pobřeží ostrova **Korčuly**, 4 km severně od vnitrozemského městečka **Blata** (silniční odbočka z hlavní ostrovní komunikace). Původně byla **Prigradica** vybudována asi před 100 lety jako přístav pro **vývoz vína a olivového oleje** z Blata, dnes si získává dobré jméno jako jednoduché **místo pro klidnou skromnější rekreaci**. Je zde krásná oblázková pláž. Poskytuje velmi dobré podmínky především pro **windsurfing, jachting, potápění a mořský rybolov**.

Ostrov MLJET: Jeden z větších ostrovů v **Jihodalmátském souostroví** (100,4 km²). Má 1 240 obyvatel. Od **Dubrovníka** je vzdálen 23 nám. mil, od Korčuly 13 nám. mil, od poloostrova Pelješac je oddělen Mljetským průlivem (*Mljetski kanal*).

Mljet se pokládá za **jeden z nejkrásnějších** ostrovů Jadranu. Současně nejzalesněnějším jadranským ostrovem - **lesy** pokrývají **72 %** jeho plochy. Nejvíce se cení **krásné borové lesy** (borovice halepská) a **dubové porosty** (dub cesmínový) na severozápadě ostrova. Nechybí tu ani **cedrové háje**. Mljet je typický vápencový, krasový ostrov s četnými dolinami, polji, závrtvy a jeskyněmi. Z jeskyní je nejznámější tzv. **Odysseova jeskyně**, dále jeskyně **Jama**, jeskyně **Movriča** dlouhá tisíc metrů a další. Pobřeží je velmi členité. Ostrov dosahuje největší výšky vrchem **Velji Grad** (514 m) ve střední části ostrova. Při severozápadním a severním pobřeží je několik ostrůvků (u Polače **Moračnik, Tajnik, Kobrava, Ovrata**, u Pomeny **Pomeštak, Glavat** aj.). Pro své geologické zvláštnosti, bohaté rostlinstvo a živočišstvo i neporušený krajinný ráz byla severozápadní část ostrova Mljet prohlášena **národním parkem** o rozloze 54 km² (vstupné do národního parku). Založení tohoto národního parku v roce **1961** představovalo první pokus ochrany původního ekosystému v Jadranu - jedinečného geologického a oceánografického jevu.

Velké jezero na ostrově Mljet

Na severozápadě ostrova (na území národního parku) se rozkládá pozoruhodné **Velké a Malé jezero** (*Veliko a Malo jezero*). Obě jezera (plocha 1,45 km² a 0,24 km², hloubka 46 a 30 m) jsou vlastně hluboké krasové doliny zalité mořem, které do nich vniká průlivem **Soline**. Při přílivu a odlivu tu vzniká silné proudění, kterého už v dávné minulosti využívali zdejší mniši k pohonu mlýnů. Průlivem, který byl původně překlenut mostem, mohou po zboření mostu a po rozšíření plavební dráhy vplouvat do jezera i větší plachetnice. Ve Velkém jezeře je malý ostrůvek **Otočić Svete Marije**, na kterém stojí **cenný románský benediktinský klášter** z 12. stol. s kostelem P. Marie (*Sveta Marija*). Klášter byl později

Benediktinský klášter na Velkém jezeře

upravován goticky, renesančně i barokně. Na Mljetu měli Rakušané jednu z posledních leprosérií, stanic pro izolaci malomocných. Opuštěný klášter byl za Titova režimu (v 60. letech min. stol.) přestaven v **hotel**. Nyní se objekt upravuje zpět do původní podoby.

Ve vnitrozemí ostrova jsou **čtyři malé zatopené krasové doliny**, které se místně nazývají **blatine** nebo **slatine**. Jsou vyhledávaným lovištěm **úhořů**. Z fauny žijí na ostrově **jeleni, divočáci** a místní zvláštnost **promyka mungo**, která sem byla začátkem 20. stol. dovezena k vyhubení jedovatých hadů, jichž zde od dávné minulosti bývalo velmi mnoho. Stálými obyvateli pobřežních vod bývali v minulosti **lachtani středomořští** (lat. *monachus albiventer*, chorv. *morska medvjedica*), kteří byli místními zemědělci a rybáři vždy pronásledováni jako údajní škůdci vinohradů, rybářských sítí a úlovků. Dnes již zde nežijí, byli zcela vyhubeni a patří k nejvíce ohroženým živočišným druhům ve Středomoří. Podnebí ostrova Mljet je mírné, příjemné. Vyznačuje se vysokou insolací, tj. vysokým počtem hodin slunečního svitu (2 580 hodin ročně). Na zdejších úrodných poljích ve vnitrozemí ostrova, z nichž největší je **Babino polje** u stejnojmenné obce přibližně ve středu ostrova, se pěstuje **vinná réva, jižní ovoce, olivovníky, léčivé byliny**. Zemědělství je spolu s rybolovem hlavním hospodářským odvětvím na ostrově. V posledních letech se začal rozvíjet i cestovní ruch.

Podle legendy byl Mljet bájný Homérův ostrov **Ogyggia**, kde Odysseus nedobrovolně strávil sedm let u nymfy Kalypsó. Z 2. a 3. stol. po Kr. pochází jedna z nejvzácnějších památek ostrova, mohutné **zříceniny paláce/římské vily** v obci **Polače**. Předpokládá se, že to jsou pozůstatky sídla kilikijského vládce Agésilaa z Anazarbu, který sem byl s celou rodinou vypovězen císařem Septimiem

Severem. Za panství vládců ze Záchlumí v Hercegovině (*Zahumlje*) bylo na ostrově postaveno několik dodnes dochovaných **předrománských kostelíků**, např. **sv. Pankráce, Onřeje a Michala** v blízkosti Babina polje, ale především tu benediktini z italského Gargana vybudovali na ostrůvku ve Velkém jezeře v polovině 13. stol. **opatství a mariánský kostel**, dnes mimořádně cenné stavby. **Benediktinský klášter** byl v 16. a 17. stol. významným střediskem vědy a literatury, kde po část svého života působily i někteří známí dubrovničtí básníci a vědci. Od poloviny 15. stol. až do zániku Dubrovnické republiky byl ostrov Mljet její součástí. Z tohoto období pochází jednak renesanční sídlo zdejšího dubrovnického správce v obci Babino Polje, jednak gotické kostely i světské stavby, např. v osadě **Korita, Prožura, Babino Polje**.

Na ostrově žije 1 230 obyvatel. Správním střediskem je osada **Babino Polje** ve vnitrozemí ostrova. Původní osady byly stavěny dále od moře, aby jejich obyvatelé mohli při pirátských nájezdech utéci do lesů. Teprve později vyrůstaly osady na pobřeží. Z pobřežních osad jsou to především **Govedjari**, kde je sídlo Mljetského národního parku, **Pomena**, hlavní letovisko **Polače, Sobra, Korita, Okuklje**, ve vnitrozemí jsou osady **Blato, Prožura, Maranovići**. Pro cestovní ruch jsou tu výborné předpoklady nejen v přírodních a estetických hodnotách Mljetu a jeho národního parku, ale i ve výborných možnostech provozování vodních sportů: pro potápění a podmořský rybolov (bohatá loviště ryb a langust) i pro jachting a windsurfing. Nedotčená příroda, mírné podnebí, bohatá vegetace, dobré podmínky pro odpočinek, klid a **vysoký počet hodin slunečního svitu**, čisté moře a příjemné koupání v jezerech - pro to vše si získává ostrov nadšené příznivce. Proslulé jsou zdejší mimořádně krásné, většinou písčité pláže, zejména v okolí **Babina polje** (záliv **Sutmiholjska, Brnjestrova**) a na jihovýchodě ostrova u **Saplunary** (záliv **Saplunara a Blaca**). Celým ostrovem vede z **Pomeny** do **Saplunary** dobrá asfaltová silnice.

Sobra: Malá osada a přístav (70 oby.) ve stejnojmenné zátocě na severním pobřeží ostrova **Mljetu**, 6 km severovýchodně od **Babina Polje**, hlavní obce ostrova. Pěstování jižního **ovoce, vinné révy, olivovníků**. Též **rybolov**. Okolí zalesněné. Sobra leží při místní komunikaci procházející celým ostrovem. Trajektový přístav Sobra má v sezóně každý den **spojení s Dubrovnikem** a nově s přístavem Prapratno u **Stonu** na Pelješci (viz aktualita: **Nový trajektový přístav Prapratno u Stonu**). Zastavuje tu i mezinárodní trajektová linka z Rijeky a Splitu přes Sobru do Dubrovníka, odkud pokračuje do Bari v Itálii. V blízkosti je několik jeskyň (*Movrica, Ostaševica* aj.).

Pomena: Malá osada a přístav ve stejnojmenné zátocě na západním pobřeží ostrova **Mljetu**, nedaleko nejzápadnějšího cípu ostrova, 2 km západně od obce **Govedjari**. Pomena leží při místní komunikaci spojující ostrovní obce od severu k jihu. Obyvatelstvo se zabývá zemědělstvím, rybolovem a cestovním ruchem. Před zátokou ostrůvek **Pomeštak**. Dobré kotviště pro jachty. V současné době je Pomena hlavní letovisko ostrova (hotel **Odisej**). Pomena sama leží **na území národního parku Mljet**. Podnikají se odtud výlety.

Poloostrov PELJEŠAC: Po **Istrii** druhý **největší poloostrov**. Pelješac se táhne od **Stonské šije** (*Stonska prevlaka*) na jihovýchodě k mysu **Lovište** (*Rt Lovište*) na severozápadě. Poloostrov je 65 km dlouhý a 3 až 7 km široký. Vápencové, poměrně vysoké hřebeny se táhnou podél pobřeží. Ve středu poloostrova rozkládá **úrodné polje** proslulé **nejlepšími druhy chorvatské vinné révy**. Nejvyšší horou poloostrova je 961 m vysoký **Sveti Ilija** (zvaný též Hadí vrch čili Zmijino brdo podle někdejšího italského názvu Monte Vipera za vlády Benátek). Jedovatí hadi tu sice žijí dodnes, stáhli se však do málo přístupných, divoce zarostlých lokalit v horách. Při turistickém výstupu na horu Sveti Ilija stezce není třeba se jich obávat, v každém případě se však doporučuje obout si na túru dobré boty. Ke zlikvidování hadů byly na Pelješac podobně jako na Mljet dovezeny na přelomu 19. a 20. stol. **promyky mungo**. Počet hadů na poloostrově pak výrazně poklesl. V severní části poloostrova roste **makchie** a jsou tu **borové lesy**.

Úrodné krasové polje ve vnitrozemí pokrývají převážně **vinice**. Odtud pochází proslulé značkové víno **dingač** a **postup**. Na pobřeží se též pěstuje jižní **ovoce, mandloně a olivovníky**. Stále výnosným odvětvím je rybolov, včetně umělého pěstování ústřic v Malostonském zálivu. U Stonu jsou dosud **saliny**; i když jejich výnos citelně poklesl, dosud jsou vítaným zdrojem příjmů. Pro ekonomiku poloostrova nabývá stále na významu cestovní ruch. Na poloostrově žije v současné době 8 250 obyvatel. Prvními historickými obyvateli poloostrova byli Ilyrové. Ze starokřesťanského a předrománského období pochází několik velmi cenných kostelů, především **kostelík sv. Michala (Sveti Mihovil)** s freskami, které patří k nejstarším na pobřeží. Z pozdního středověku, tedy přibližně z doby kolem převzetí poloostrova Dubrovnickou republikou, pocházejí **gotické františkánské kláštery ve Stonu a v Orebiči** a **stecci ve Stonu, v Potomji** a na dalších místech. Dubrovnická republika pak vybudovala ve Stonu jednu z **největších středověkých pevnostních soustav** v jižním přímoří (14. - 17. stol.), jakož i celou řadu pozoruhodných světských i sakrálních staveb. Obyvatelé Pelješace se již od 10. stol. věnovali **mořeplavbě**. K jejímu největšímu rozkvětu tu došlo v 17. stol. Lodě zdejších rejdařů a kapitánů brázdily v té době světová moře. Ekonomický vzestup poloostrova spojený se stavbou lodí a s mořeplavbou se projevil především v Orebiči a v sousedních osadách Kučiště a Viganj barokní výstavbou honosných obytných domů i kostelů.

Přístav Orebič s nejvyšší horou Sveti Ilije

Trstenik: Obec a přístav v centrální části jižního pobřeží poloostrova **Pelješac**, středisko vinohradnictví (pěstuje se především proslulé víno dingač), rybolovu a jednoduchých rekreačních sportů. Trstenik je přístupný z hlavní pelješacké silnice (Pelješka transversála) vedoucí vysoko nad pobřežím, a návaznou silniční spojkou. Kotviště pro jachty.

Hlavním střediskem cestovního ruchu je městečko **Orebič** na jižním pobřeží proti Korčule. Je znám svými **krásnými plážemi**. Za nejpěknější část pobřeží poloostrova Pelješac se pokládá úsek mezi letovisky Orebič a Viganj (západně od Orebiče), dobré jméno si získávají malá přímořská místa: **Kučiště, Viganj, Loviště**. Zejména první dvě vynikají velmi pěknými plážemi a výbornými pod-mínkami po vodní sporty. Vody při osadě Viganj se pokládají za **nejpříhodnější surfařský terén**. Konalo se tu i mistrovství Evropy ve windsurfingu. Na jižním pobřeží jsou příjemnými

malými letovisky **Žuljana** (potápěčská základna) a **Trstenik** (obě s krásnými plážemi) a dále na východ **Prapratno**, známé svou pláží (patří k nejkrásnějším v Jižní Dalmácii) a dobrým kempem. Na šíji, spojující Pelješac s pevninou, leží **Ston**, představující cenný starobylý architektonický celek. Z míst ve vnitrozemí Pelješackého poloostrova je významná Janjina, pro pěstování vinné révy pak vesnice Dingač, Potomje, Trstenik (ten leží u moře). Odtud pochází neznámější chorvatská značková červená vína **dingač** a **postup** a to ze svahů kolem obce **Potomje** (svahy od osady **Potočine do zátoky Prisoje**). Vyrábí se tu i oblíbené dezertní víno **prošek**. Největší vinné sklepy v této oblasti jsou v Potomji. Celým poloostrovem vede dobrá asfaltová silnice zvaná Pelješacká transverzála (*Pelješka transversála*).

Loviště: Malá rybářská a zemědělská obec (242 obyv.), klidné a velmi příjemné letovisko na konci severozápadní části poloostrova **Pelješac**, 15 km západně od **Orebiče**. Rozkládá se v jižní části poměrně uzavřené zátoky **Luka**. V obci Lovište končí **Pelješacká transverzála**. Pěstují se zde jižní **plodiny a vinná réva**. V obci je **největší provozovna na sušení fíků a svatojánského chleba** (plod stromu **rogač**). Rybáři se zaměřují především na **lov hlavonožců, langust** a dalších plodů moře, velká nabídka takových jídel je v místních restauracích. Při vnitrozemské obci **Nakovana** bylo v posledních letech objeveno **významná ilyrská svatyně**, vnitřní část archeologického naleziště je zatím nepřístupná. Lovište vyniká četnými pěknými malými oblázkovými plážemi v blízkosti obce (Pržna, Česminova, Križica, Rasoha a dalších). V nejpěknější z nich, v zátocce **Mirce**, má moře krásné bílé písčité dno (kotvit v ní mohou bezpečně i jachty).

Ostrov HVAR: Hvar, to je směsice **tyrkysově modrých zátok, olivových hájů, vinogradů, zeleného piniového lesa** a omamné **vůně rozmarýnu a levandule**. Jeho délka činí 70 km, šířka je od 4 do 11 km. Slunce svítí na Hvaru v ročním průměru 2 724 hodin. Stálých obyvatel je zde 11 000, turisté přijíždějí na Hvar po celý rok, protože i v zimě je zdejší podnebí mírné.

Sućuraj: Nevelká obec (387 obyvatel) a trajektový přístav na ostrově Hvar ve stejnojmenné zátocce. **Sućuraj** byl původně jen **zemědělskou a rybářskou obcí**, v posledních letech se rozvíjí a příjemné nevelké klidné letovisko s velmi dobrými možnostmi koupání. V okolí se pěstuje vinná réva a fíkovníky (**zdejší sušené fíky vynikají kvalitou**). Jméno dostala obec podle **kostela sv. Jiří (Sv. Jura)** z první poloviny 14. stol. Podle některých pramenů tu měla svůj palác proslulá ilyrská královna Teuta (v okolí jsou

pozůstatky ilyrských náhrobních pahorků). První Chorvaté sem přišli v 7. stol., ale hlavní příliv uprchlíků nastal až v 15. stol. a dalších stoletích. Nejstarší dochovaná stavba je františkánský, původně benediktinský klášter s kostelem sv. Jiří (*Sv. Juraj*), mnohokrát přestavovaný. Barokní kostel sv. Antonína (*Sv. Ante*) pochází ze 17. stol., částečně zachovaná benátská pevnost (*Fortica*) ze 17. stol. V té době byla proti tureckým a pirátským nájezdům opevněna i obec.

Jelsa a Vrboska: Obě tyto rybářské osady, malebně položené do chráněných lesnatých zátok, patří obci Jelsa. Jsou spolu spojeny přibližně 1,5 km dlouhou vycházkovou stezkou (**Lungomare**), která vede podél pobřeží. Po silnici se z Jelsy do Vrbosky jede asi 5 km. Na náměstí v Jelse (1 700 obyvatel) stojí několik pěkných starých měšťanských domů a **barokní kostel Sv. Ivan**.

dýchacích cest, pohybového ústrojí, degenerativní onemocnění.

Historie a památky: Na místě dnešní Makarské stávala římská osada *Muccurum*, kterou zničili v 6. stol. Ostrogóti. V dalších staletích byla jednou ze základů pirátských Neretvanů, kteří se později podrobili chorvatským, resp. chorvatsko-uherským králům. V 16. stol. dobyli městečko Turci, kteří je pak ovládali po 150 let. V benátsko-tureckých válkách se podařilo Benátčanům v 17. stol. Makarskou dobýt a stali se tu pány rovněž na 150 let. A pak už byla historie stejná jako na celém území Střední Dalmácie. Od Berlínského kongresu Rakousko, které ji ovládalo do konce první světové války, pak Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, po druhé světové válce Chorvatsko v rámci Jugoslávie. Z doby turecké nadvlády se nezachovalo nic, ani stín tureckého stylu stavitelství.

Barokní kostel sv. Filipa Neri (*Sveti Filip Neri*) z poloviny 18. stol. stojí na nábřeží. Na zalesněném **poloostrovu sv. Petra** (*Sveti Petar*) byl nedávno obnoven **kostelík** tohoto světce z 15. stol. Blízko zalesněného mysu **Osejava františkánský klášter** z 15. - 17. stol., v něm velmi známé **malakologické muzeum** (*Malakološki muzej*) - muzeum mušlí, a v někdejší kostele pinakotéka.

Dominantou Makarské je **barokní farní kostel**, původně katedrální, zasvěcený **sv. Marku** (*Sveti Marko*), stojící uprostřed Makarské na pěkném **Kačićově náměstí** (přístupný po schodišti z nábřeží). Uprostřed náměstí je pomník jednoho z prvních chorvatských básníků 18. stol., mnicha A. Kačić-Miošiće, který psal chorvatsky a je rodákem ze zdejšího kraje.

Podgora: Obec a oblíbené, velmi rušné přímořské letovisko na Makarské riviéře (1 450 obyvatel), 9 km jihovýchodně od **Makarské**. Leží pod magistrálou. Hotelová výstavba je zde poněkud předimenzována. V obci vyvěrá několik sladkovodních pramenů a léčivý pramen **Klokun**. Obyvatelstvo se zabývá zemědělstvím (**vinohrady, olivovníky**) a cestovním ruchem. Původní obec se skládala ze dvou částí: ze staré horní vysoko na horském svahu, která byla zemětřesením v r. 1962 pobořena a zůstala opuštěná, a z nové dolní části při moři, rozkládající se od moře k magistrále. Ta zaznamenala v posledních 35 letech obrovský rozmach. Byla tu postavena nejrůznější zařízení cestovního ruchu, především při jižním okraji obce. Podgora se tak z malé vesničky změnila ve velmi rušné letovisko, stěsnané však na malém prostoru. Vyrostlo i mnoho rodinných domků a vil s možností ubytování v soukromí. Modernizací ztratila však Podgora mnoho ze svého původního kouzla.

Nad přístavem je **památník** (z r. 1962) obětím druhé světové války (obrovské symbolické křídlo racka). Na jihovýchodním okraji obce, v části zvané Čaklje stojí přímo na pobřeží moderně pojatý kostel z r. 1962. Koupání - krásná, poměrně úzká pláž z drobných oblázků a písku, spousta zeleně. Po stavebních úpravách byla sice rozšířena, ale i tak bývá v sezóně přeplněna. Část pláže se

nachází přímo pod pobřežní komunikací. Na severozápad a na jihovýchod se táhnou další užší pruhy stíněných pláží. Zábava – diskoklub, taneční terasa, konoby atd.

Cesta na kole na nejvyšší vrchol BIOKOVO, na SVETI JURE je jednou z nejpěknějších cyklistických tras, které chorvatské jadranské přímorie může cyklistům nabídnout. V jednom dni lze tak zažít jak koupání v moři, tak i vysokohorský terén s nemilosrdně pražícím sluncem i se silným horským větrem, nádherné daleké výhledy a nakonec jedinečný, téměř hodinový sjezd z výšky téměř 1 800 metrů zpět až k moři. Výlet je možno podniknout z **Makarské, Tučep** nebo **Podgory**, ale i z dalších míst na Makarské riviéře.

Při startu z **Makarské** se vyjíždí po silnici nejprve směrem na **Vrgorac**, stoupá se přes osadu **Gornje Tučepi** až k odbočce do **Parku prirode (PP) Biokovo** (v naší odborné terminologii "chráněná krajinná oblast"). Krátce před odbočkou do PP Biokovo se na tuto silnici napojuje varianta, startující z **Podgory** a vedoucí přes osadu **Gornja Podgora**.

Silnice je celá asfaltovaná, v horní části je na několika místech dost poškozená. Dobrý pocit dodávají svodidla, kterými je silnice po celé délce opatřena, s výjimkou úseku za sedlem **Staza**. Vjezd do **PP Biokovo** je označen, u závory se platí mýtné - poplatek za použití silnice. Poplatek **35 kun pro**

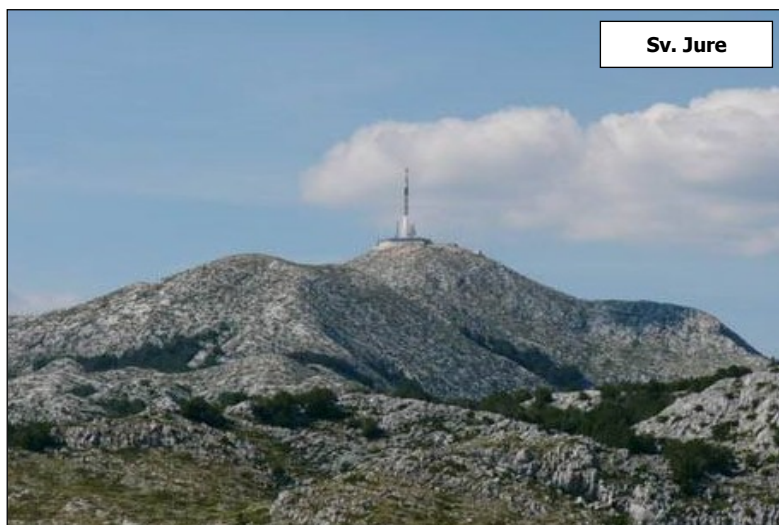
cyklisty a za osobní auto. V mimosezóně se projíždí volně, bezplatně. **V noci je PP Biokovo uzavřená, silnice se otevírá ráno v 6 hodin a uzavírá večer v 20.00 hod.** Důvodem uzávěry a zákazu vjezdu je zabránit divokému kempování, které s sebou nese tak obávané nebezpečí požáru. Hned za závorou začíná dlouhé stoupání v serpentínách, nepřesahuje však 12 %. Serpentiney dovedou do sedla **Staza** (880 m) s restaurací, kde je možnost občerstvení. V blízkosti je vrchol **Sveti Ilija** (897 m). Sedlo Staza se nachází téměř na poloviční cestě k nejvyššímu vrcholu.

Z Makarské je to 14 km, na vrchol zbývá 17 km. I výškově to představuje téměř polovinu stoupání. Ze sedla se poprvé otevírá výhled na náhorní krasovou plošinu horstva, na vrcholové partie. Nevelká část pobřeží Makarské riviéry je odtud jako na dlani. Až do sedla vedla silnice po závětrné straně pohoří, za sedlem prvně zažije cyklista protivětr - silný, s výraznými poryvy, pro cyklistu je velmi nepříjemný a vyžaduje při stoupání značně vyšší úsilí. Sklon silnice se poněkud snižuje - na 9 až 11 %. Nádhernou, ale velmi zvláštní krajinou se po pěti kilometrech stoupání dojde k výšvihu, odkud se prvně zahlédne vrchol Sveti Jure, byť ještě hodně vzdálený. Odtud silnice pokračuje místy po rovině, dokonce i mírně z kopce, ale nejčastěji prudkými výšvihy (až k 14 %!) přes první horský les na trati až k budce se závorou přímo pod vrcholovou partií Sv. Jure.

Čtyři kilometry pod vrcholem odbočuje vlevo silnička k horské chatě (*planinarski dom*) pod **Vošcem** (1 370 m) a k blízkému vrcholku Vošac (1 411 m). Na vrchol je to od chaty pěšky 30 minut. Stojí za to si tuto odbočku udělat, výhled je nádherný - **však se také Vošac pokládá za jeden z nejkrásnějších vyhlídkových bodů na Jadranu**. Za závorou začínají opět prudké serpentiny, které po 10 zákrutách přivedou k televiznímu vysílači na vrcholku. Odtud se naskýtá impozantní panoramatický rozhled. Mlžný opar však bohužel hlavně v letních měsících snižuje viditelnost. Obvykle se však dobře vidí trojúhelník působivých bosenských pohoří - **Čvrsnica** (2 222 m), **Prenj** (2 103 m) a **Čabalja** (1 867 m) i některá další blízká horská pásma, na chorvatském území pak Imotské polje s jedinečnými krasovými jezery (Červené a Modré), na moři pak ostrovy Hvar, Korčula, poloostrov Pelješac, ostrovy Vis, Lastovo a další.

Po odpočinku na vrcholku následoval sjezd dlouhý 31 km, který patří k mimořádným cyklistickým zážitkům. Doporučuji však předem vyzkoušet účinnost brzd a přizpůsobit rychlost jízdy dolů svým zkušenostem - k většině nehod dochází právě při jízdě dolů! Vypatí se neustálá pozornost a plné soustředění na cestu. Jízda na vrchol trvá asi 2 a půl hod. a je fyzicky hodně náročná. Je třeba vyrazit brzy ráno tak, aby cyklista měl za sebou náročná stoupání, než začne úmorné vedro (hůř se snáší v dolní části cesty!). Je možno jet jak na horském kole, tak i na kole silničním. V žádném případě by neměl cyklista zapomenout **na zásobu vody sebou (min. 3 litry), bez potřebného množství tekutin a vitamínů klesá výkonnost a stoupá únava.**

Ostrov BRAČ: Sněhobílý „bračský mramor“ je znám již od antických dob a kráší fasády mnoha budov - **Diokleciánova paláce ve Splitu, Říšského sněmu v Berlíně, Bílého domu ve Washingtonu, vídeňského Parlamentu a přepychových paláců v Benátkách.** V přístavu **Supetar** čekají surové bloky mramoru z ostrovních kamenolomů na odvoz. Ostrov **Brač** – rozloha 395 km², délka 40 km, šířka 13 km je třetím největším a zároveň nejvýše položeným chorvatským ostrovem. Většina z 14 000 obyvatel ostrova obývá přes dvacet osad, které byly založeny převážně na severním okraji pobřeží jen 7 km od pevniny. Terasovitě stoupající vnitrozemí se obloukovitě zvedá k náhorní planině **Vidova gora**, porostlé borovicemi a vysoké 778 m – vrchol **Vidovica** je nejvyšším bodem na ostrově. Kolem osad a v údolích se pěstují **olivy, víno a ovoce.** Jihozápadní pobřeží lemují **borové lesy.** Nedostatek vody byl vyřešen v roce 1977, kdy bylo z pevniny položeno potrubí vedené po mořském dně.

Pučišća: Přístav skrytý na konci fjordovité zátoky, zde se lodě schovávají před nepohodou. Na každém stavení je patrna **těžba kamene v nedalekého kamenolomu.** Pouze kameník z povolání či šlechtic měl kdysi výsadní právo stavby přímo u vody. Na levé straně zátoky – jediná **kamenická škola** (Klesarska škola) v Chorvatsku, kde se více než 100 let vzdělávají kameníci, na přístavním parkovišti se prodávají kamenné misky, vázy atd.

Zdroj (text i obrázky): www.chorvatsko.cz

Přejeme příjemný pobyt!

Copyright © 2000 - 2014 AGM TRAVEL Ltd.